

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ चौथो त्रैमासिकको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन

प्रकाशित मिति: २०८१/०६/३०

१. परिचय

गतिशिल अर्थतन्त्रको विविध पक्षसँग सम्बन्धित आर्थिक सूचक जस्तै: उत्पादन, लगानी, उपभोग, बचत आदि निरन्तर परिवर्तन भइरहन्छन्। वार्षिक राष्ट्रिय लेखाका अनुमानले यसरी निरन्तर परिवर्तन भइरहने अर्थतन्त्रको छोटो अवधिको वृद्धि वा संकुचनलाई समेट्न सक्दैन। विध्वमा छोटो अवधिमा हुने परिवर्तनलाई समेट्ने अर्थतन्त्रको दिशाबोध गर्नका लागि त्रैमासिक राष्ट्रिय लेखाका अनुमान तयार गरी प्रयोग गर्ने प्रचलन रहेको छ। नेपालको सन्दर्भमा राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयले अर्थतन्त्र भित्रको यस किसिमका विभिन्न आर्थिक सूचकमा आएको छोटो अवधिको परिवर्तनलाई समावेश गरी अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड तथा सिद्धान्तबमोजिम त्रैमासिक राष्ट्रिय लेखा तथ्याङ्क सार्वजनिक गर्दै आएको छ। नेपालले विगत एक दशकदेखि निरन्तर रूपमा त्रैमासिक राष्ट्रिय लेखा अनुमान तयार गरी प्रकाशन गर्दै आएको छ। यही क्रममा राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयले आ.व. २०६७/६८ लाई आधार वर्ष मानेर आ.व. २०८०/८१ को चौथो त्रैमासिकको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुमान सार्वजनिक गरेको छ। प्रत्येक त्रैमासिक समाप्त भएको ९० दिन भित्रमा त्रैमासिक राष्ट्रिय लेखा अनुमान सार्वजनिक गर्ने कार्यालयको अभ्यासबमोजिम चालु आ.व. २०८०/८१ को चौथो त्रैमासिकको अनुमान सार्वजनिक गरिएको हो। यस क्रममा अघिल्ला त्रैमासिकहरूमा प्रकाशित राष्ट्रिय लेखाका अनुमानहरूलाई उपलब्ध तथ्याङ्कका आधारमा अद्यावधिक समेत गरिएको छ।

२. त्रैमासिक राष्ट्रिय लेखा अनुमान गर्ने विधि

त्रैमासिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनका अनुमान तयार गर्दा विभिन्न आर्थिक क्रियाकलापहरूसँग सम्बन्धित सूचकहरूका आधारमा प्रथमतः मौसमी प्रभाव सहितका त्रैमासिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (Seasonally Unadjusted Quarterly Gross Domestic Product) अनुमान गर्ने गरिएको छ। तत्पश्चात अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले प्रचलनमा ल्याएको सफ्टवेयर अरिमा (X-12 ARIMA) को प्रयोग गरी मौसमी प्रभाव समायोजित कुल गार्हस्थ्य उत्पादनका (Seasonally Adjusted Quarterly Gross Domestic Product) अनुमान तयार गरिदै आएको छ। यी अनुमानका आधारमा त्रैमासिक वृद्धिदरहरू तयार गरिएको हुन्छ। तालिका १ मा प्रस्तुत गरिएका मौसमी प्रभाव सहितका मूल्य अभिवृद्धिको वृद्धिदर (Growth rate of value added)

तथा कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर अघिल्लो आर्थिक वर्षको सोही त्रैमासिकको विवरणसँग तुलना गरी प्रस्तुत गरिएका छन्। यो तालिकामा प्रस्तुत गरिएका वृद्धिदरबाट अघिल्लो आर्थिक वर्षको त्रैमासिकबाट लगत्तै त्यसपछिको आर्थिक वर्षको सम्बन्धित त्रैमासिकमा कति प्रतिशतले आर्थिक वृद्धि भयो भनेर जानकारी प्राप्त हुन्छ। अर्कोतर्फ तालिका २ मा प्रस्तुत गरिएका त्रैमासिक राष्ट्रिय लेखाको मौसमी प्रभाव समायोजित अनुमानको वृद्धिदर सँगैको अघिल्लो त्रैमासिकको विवरणसँग तुलना गरी तयार गरिएको छ। यो तालिका अघिल्लो त्रैमासिकबाट पछिल्लो त्रैमासिकमा कति प्रतिशतले वृद्धि भयो भनेर बुझ्नको लागि उपयोगी हुन्छ।

३. मुख्य सारांश

तालिका १ अनुसार मौसमी प्रभाव समायोजन नगरिएको त्रैमासिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादन आधारभूत मूल्यमा अघिल्लो आर्थिक वर्ष २०७९/८० को चौथो त्रैमासिकको तुलनामा चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को चौथो त्रैमासिकमा २.१ प्रतिशतले वृद्धि हुने प्रारम्भिक अनुमान गरिएको छ। यो त्रैमासिकमा अर्थतन्त्रको धनात्मक वृद्धि हुनुमा कृषि उत्पादनमा भएको वृद्धि तथा पर्यटन आगमनमा भएको वृद्धिसँगै होटल क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धिमा भएको बढोत्तरी प्रमुख कारक रहेका छन्। यसका अतिरिक्त व्यापार क्षेत्रमा भएको वृद्धि, यातायातमा भएको वृद्धि, सार्वजनिक प्रशासनका क्षेत्रमा भएको वृद्धिले समग्र अर्थतन्त्र सकारात्मक वृद्धि तर्फ उन्मुख रहेको हो।

त्यसैगरी तालिका २ का आधारमा मौसमी प्रभाव समायोजित त्रैमासिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादन आधारभूत मूल्यमा चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को तेस्रो त्रैमासिकको तुलनामा चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को चौथो अवधिमा १.० प्रतिशतले वृद्धि हुने प्रारम्भिक अनुमान छ। चालु आ.व.को तेस्रो त्रैमासिकको तुलनामा चौथो त्रैमासिकमा कुल १८ ओटामध्ये १६ ओटा औद्योगिक क्षेत्रहरूमा भएको सामान्य वृद्धिको प्रभावले समग्र कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा पनि सामान्य वृद्धि देखिएको हो।

४. मौसमी प्रभाव असमायोजित त्रैमासिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादन

(आ.व. २०७९/८० को चौथो त्रैमासिकको तुलनामा आ.व. २०८०/८१ को चौथो त्रैमासिकको वृद्धि)

चालु आ.व. २०८०/८१ को चौथो त्रैमासिक र अघिल्लो आ.व. २०७९/८० को चौथो त्रैमासिक अवधिबीच क्षेत्रगत तुलनागर्दा अर्थतन्त्रका प्रस्तुत गरिएका कुल १८ ओटा औद्योगिक वर्गीकरणमध्ये १५ ओटा औद्योगिक क्षेत्रहरूको कुल मूल्य अभिवृद्धि वृद्धिदर धनात्मक रहेको छ (तालिका १)। जसमध्ये आवास तथा भोजन सेवासँग सम्बन्धित क्रियाकलापको सबैभन्दा धेरै वृद्धिदर (१२.३%)

रहेको छ भने यातायात तथा गोदाम क्षेत्र १०.९ प्रतिशत वृद्धिदर सहित दोस्रो धेरै वृद्धि हुने औद्योगिक क्षेत्र रहेको छ। यी औद्योगिक क्षेत्रलाई पछ्याउँदै सार्वजनिक प्रशासन तथा रक्षा क्षेत्रले १०.८ प्रतिशत वृद्धिदर कायम गरेको छ।

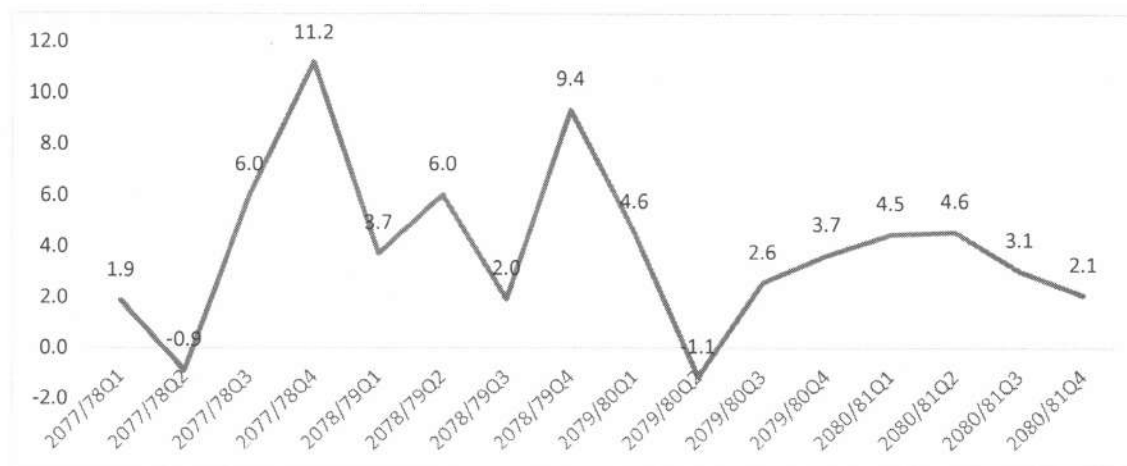
त्यसैगरी, निक्षेप तथा कर्जामा भएको वृद्धिसँगै वित्तीय तथा विमा क्षेत्रको मूल्य अभिवृद्धि वृद्धिदर ६.२ प्रतिशत र प्रशासनिक सहयोगी सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर ५.८ प्रतिशत रहने प्रारम्भिक अनुमान गरिएको छ। अर्कोतर्फ, यस त्रैमासमा सबैभन्दा धेरै संकुचन (-१३.४%) निर्माण क्षेत्रमा देखिन्छ भने विद्युत तथा ग्याँस र सूचना प्रविधि क्षेत्रमा समेत ऋणात्मक वृद्धि रहने अनुमान गरिएको छ।

अर्थतन्त्रमा सबैभन्दा बढी हिस्सा ओगटेको कृषि, वन तथा मत्स्य क्षेत्रको मूल्य अभिवृद्धि वृद्धिदर ३.२ प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान छ। हिउँदै वाली, तरकारी तथा पशुजन्य उत्पादनमा भएको वृद्धिले यस क्षेत्रको वृद्धिदरमा सकारात्मक प्रभाव पारेको हो। अर्कोतर्फ, अर्थतन्त्रको दोस्रो ठुलो क्षेत्र थोक तथा खुद्रा व्यापार क्षेत्रको यो त्रैमासिकमा दुई प्रतिशतले वृद्धि हुने प्रारम्भिक अनुमान छ। व्यापारजन्य वस्तुहरूको स्वदेशी उत्पादन र कृषि उत्पादनमा भएको सामान्य वृद्धिले गर्दा व्यापार क्षेत्रको वृद्धि धनात्मक दिशा उन्मुख भएको हो। यद्यपी व्यापारजन्य वस्तुको आयातमा भएको सामान्य गिरावटले गर्दा व्यापार क्षेत्रको वृद्धि अपेक्षित रूपमा हुन नसकेको अनुमान गरिएको छ। यो त्रैमासिकमा औद्योगिक वस्तु उत्पादन क्षेत्रको मूल्य अभिवृद्धि वृद्धिदर झिनो अङ्कले धनात्मक (१.१%) रहन गएको छ। गत आ.व.को चौथो त्रैमासिकको तुलनामा चालु आ.व.को चौथो त्रैमासिकमा औद्योगिक वस्तुको उत्पादनमा खासै सुधार आउन नसकेका कारण यो क्षेत्रको वृद्धि सामान्य रहन गएको प्रारम्भिक अनुमान छ। प्रस्तुत गरिएका १८ ओटा औद्योगिक क्षेत्रको मूल्य अभिवृद्धि वृद्धिदर र समग्र अर्थतन्त्रको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर तालिका १ मा दिइएको छ। विगत तीनोटा आर्थिक वर्षहरूको त्रैमासिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदरलाई चित्र १ मा प्रस्तुत गरिएको छ। जसअनुसार कहिले बढ्ने, कहिले घट्ने गरेर नेपालको अर्थतन्त्र वृद्धिले एउटै दिशा तय गरिरहेको देखिँदैन।

चित्र १ मौसमी प्रभाव असमायोजित आर्थिक वृद्धिदर

(अघिल्लो आ.व. र लगत्तै पछिल्लो आ.व.को सम्बन्धित त्रैमासिकको तुलनात्मक वृद्धिदर)

५. मौसमी प्रभाव समायोजित त्रैमासिक कुल गार्हस्थ उत्पादन

(आ.व. २०८०/८१ को तेस्रो त्रैमासिकको तुलनामा आ.व. २०८०/८१ को चौथो त्रैमासिकको वृद्धि)

मौसमी प्रभाव समायोजित त्रैमासिक वृद्धिलाई हेर्दा चालु आर्थिक वर्ष (२०८०/८१) को तेस्रो त्रैमासिक (माघ, फागुन र चैत) को तुलनामा चौथो त्रैमासिक (वैशाख, जेठ र असार) को प्रारम्भिक अनुमान अनुसार प्रस्तुत गरिएका कुल १८ ओटा औद्योगिक क्षेत्रमध्ये १६ ओटाको उत्पादन बढेको देखिन्छ भने दुई ओटा औद्योगिक क्षेत्रको उत्पादन घटेको देखिन्छ (तालिका २)। खानी तथा उत्खनन् क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी २३.४ प्रतिशत वृद्धि हुने र यो क्षेत्रलाई पछ्याउँदै विद्युत तथा ग्यास क्षेत्रको वृद्धिदर ४.२ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएको छ। यो अवधिमा अर्थतन्त्रमा सबैभन्दा बढी हिस्सा रहेको कृषि, वन तथा मत्स्य क्षेत्रको वृद्धिदर नगण्य रूपमा ०.१ प्रतिशत हुने र समग्र अर्थतन्त्रको वृद्धिदर १.० प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ। ऋणात्मक वृद्धि हुने दुई ओटा औद्योगिक क्षेत्रहरूमध्ये सबैभन्दा धेरै सूचना तथा प्रविधि क्षेत्रको ऋणात्मक वृद्धिदर (-४.९%) र यातायात तथा गोदाम क्षेत्रको वृद्धिदर (-४.९%) रहेको छ।

Table 1: Growth Rate of Seasonally Unadjusted (Year on Year) National Quarterly GDP by Economic Activities (at constant price, 2010/11)

ISIC	Industrial Classification	2077/78				2078/79				2079/80				2080/81			
		2020/21				2021/22				2022/23				2023/24			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
A	Agriculture, forestry and fishing	3.6	1.1	1.6	5.3	2.9	3.5	2.7	0.4	3.1	2.5	3.9	1.8	2.3	3.4	3.1	3.2
B	Mining and quarrying	-9.6	-8.8	9.3	39.9	11.1	3.9	10.8	9.8	-3.9	1.2	-2.7	9.0	10.5	1.5	-5.3	3.3
C	Manufacturing	-5.3	-2.4	20.0	31.6	6.7	4.5	5.6	10.5	-2.6	-3.5	-1.3	-0.4	0.6	-4.2	-3.6	1.1
D	Electricity, gas, steam and air conditioning supply	18.5	10.2	-3.9	-10.6	28.9	37.9	72.3	87.5	35.0	11.5	-21.6	36.1	23.5	26.1	47.4	-3.5
E	Water supply; sewerage, waste management	2.7	1.7	1.7	-1.0	-2.8	1.0	7.4	8.2	1.8	3.7	2.8	4.8	3.9	3.1	2.4	1.7
F	Construction	-4.2	-7.8	9.1	42.4	7.2	3.0	10.3	7.3	4.4	-16.8	-5.5	13.7	12.6	2.0	-6.6	-13.4
G	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles & motorcycles	2.6	-4.9	14.0	15.5	-10.8	11.0	-1.9	42.1	-0.5	-14.3	-1.9	7.3	-0.4	1.4	-2.4	2.0
H	Transportation and storage	30.1	4.7	-7.6	-5.9	10.1	7.8	0.0	-1.6	2.1	1.2	1.0	1.3	3.1	16.7	17.5	10.9
I	Accommodation and food service activities	-46.4	-12.9	140.6	126.3	22.3	5.0	3.6	29.2	53.7	-1.1	5.3	27.5	15.8	36.4	23.7	12.3
J	Information and communication	-2.2	-0.5	6.1	12.4	7.4	3.7	-1.5	7.4	6.2	4.1	4.7	1.6	6.9	7.9	6.4	-1.6
K	Financial and insurance activities	4.6	2.4	4.1	6.9	19.7	9.7	-7.2	10.0	16.3	10.8	21.0	-13.4	10.1	8.2	7.0	6.2
L	Real estate activities	2.8	2.8	2.7	2.8	1.7	1.7	1.7	1.7	2.2	2.2	2.2	2.2	3.0	3.0	3.0	3.0
M	Professional, scientific and technical activities	1.1	1.4	2.0	1.5	2.7	3.9	2.8	4.5	3.7	3.3	4.1	4.6	5.4	4.1	3.9	3.3
N	Administrative and support service activities	3.7	3.3	1.8	0.5	-2.3	0.6	5.1	2.8	4.8	5.9	4.4	5.1	6.0	2.1	2.3	5.8
O	Public administration and defence; compulsory social security	-3.3	-2.1	2.5	17.3	7.9	7.8	-0.5	1.9	5.1	5.6	12.2	0.5	2.9	2.8	1.6	10.8
P	Education	-3.0	-0.7	2.5	18.4	10.1	6.6	-1.7	4.2	2.7	6.6	3.7	2.8	2.1	2.5	3.4	2.9
Q	Human health and social work activities	14.3	2.3	7.2	2.9	0.5	13.8	4.6	9.8	10.7	6.1	5.0	4.7	5.9	5.4	7.0	3.8
R, S, T	Other services	-0.2	1.1	3.5	9.4	2.1	4.2	5.9	5.8	10.1	3.4	4.1	3.0	0.6	6.4	5.3	4.4
	Aggregate	1.9	-0.9	6.0	11.2	3.7	6.0	2.0	9.4	4.6	-1.1	2.6	3.7	4.5	4.6	3.1	2.1

Table 2: Seasonally Adjusted (Quarter on Quarter) Growth Rate of National Quarterly GDP by Economic Activities (at constant price, 2010/11)

ISIC	Industrial Classification	2017/18				2018/19				2019/20				2020/21				2021/22				2022/23				2023/24			
		2077/78		2078/79		2079/80		2080/81		2081/82		2082/83		2083/84		2084/85		2085/86		2086/87		2087/88		2088/89		2089/90		2090/91	
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
A	Agriculture, forestry and fishing	3.2	-0.9	1.7	2.1	-0.4	0.6	-0.1	0.7	1.4	0.8	0.6	-0.6	1.2	2.6	-0.4	0.1												
B	Mining and quarrying	32.9	5.6	0.6	-0.5	3.7	1.4	9.1	-7.7	-5.0	8.4	3.8	-1.9	-3.9	0.0	-3.2	23.4												
C	Manufacturing	28.6	3.6	1.3	-3.8	6.0	2.2	1.2	-1.5	-4.2	1.6	2.3	0.3	-2.9	-2.3	2.1	3.6												
D	Electricity, gas, steam and air conditioning supply	-3.1	3.8	-6.6	-5.6	37.7	14.3	20.0	-0.1	-2.7	-3.0	-14.9	66.1	-10.1	0.1	1.1	4.2												
E	Water supply; sewerage, waste management	1.9	-1.0	-1.6	-1.1	1.7	2.6	3.3	-0.4	-2.5	3.6	1.7	1.3	-1.8	2.0	0.7	0.5												
F	Construction	35.3	12.4	-3.2	-3.6	1.5	10.2	2.4	-6.8	-1.1	-9.2	12.5	11.6	-1.4	-16.3	1.6	1.1												
G	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles & motorcycles	75.0	-10.1	6.6	-30.6	35.7	11.9	-6.3	-3.5	-1.2	-3.8	7.4	2.1	-4.7	-1.7	2.8	3.5												
H	Transportation and storage	2.4	-1.9	0.1	1.0	9.6	-5.1	-4.4	3.2	7.8	-7.0	-1.5	4.3	7.8	5.9	-0.6	-4.1												
I	Accommodation and food service activities	57.3	36.4	20.1	-24.1	-6.0	23.1	18.1	-5.8	14.2	-20.8	19.3	13.8	6.6	-0.9	3.8	1.8												
J	Information and communication	6.9	3.8	5.7	-4.0	2.0	0.4	-0.5	6.2	-0.2	-1.2	0.2	2.9	4.9	0.0	-1.2	-4.9												
K	Financial and insurance activities	-15.5	10.7	13.7	-2.9	-1.8	0.7	-2.4	19.7	-5.1	1.8	3.7	-12.3	11.4	2.2	1.3	3.4												
L	Real estate activities	2.7	0.0	0.0	0.0	1.7	0.0	0.0	0.0	2.1	0.0	0.0	0.0	3.0	0.0	0.0	0.1												
M	Professional, scientific and technical activities	0.3	0.5	0.7	0.7	1.8	0.6	0.7	0.7	-1.3	0.6	0.7	0.7	1.0	0.6	0.7	0.7												
N	Administrative and support service activities	1.8	-0.8	-1.1	0.5	-0.3	1.9	2.6	-1.7	1.3	2.9	1.6	0.8	0.6	0.3	1.5	1.3												
O	Public administration and defence; compulsory social security	8.9	1.5	4.7	2.4	-1.1	1.5	-2.3	3.2	2.7	2.0	3.7	-7.3	5.0	1.8	2.4	1.7												
P	Education	11.8	3.0	7.9	-3.9	3.0	-0.6	0.0	2.2	1.3	2.9	-2.7	1.0	-0.4	2.6	0.3	0.0												
Q	Human health and social work activities	5.9	-7.4	8.5	-2.9	2.6	4.7	0.4	2.5	3.0	0.2	0.6	1.9	1.7	0.976	0.0	0.0												
R, S, T	Other services	3.9	1.8	0.7	3.5	-1.6	2.7	2.0	-1.2	7.8	-1.8	-0.6	0.4	0.7	1.8	1.4	0.6												
	Aggregate	14.5	0.2	3.3	-5.7	5.9	3.3	-0.5	0.7	0.3	-1.2	2.4	1.7	0.7	-0.1	0.8	1.0												

Q1 = Saun- Asoj (Mid. July- Mid. October)

Q2 = Kartik- Push(Mid. October- Mid. January)

Q3 = Magh- Chaita (Mid. January- Mid April)

Q4 = Baishakh- Asar (Mid. April- Mid July)

